

Werkbezoek Trema Welzijn en Kinderopvang, 12 oktober 2017

Het preventieverhaal moeten we blijven vertellen

Het werkgebied van Trema: veel kleine dorpskernen met ieder hun eigen couleur locale en clientèle. 'We zijn de nulde lijn, hebben ogen en oren in de wijk, staan dicht bij burgers en hebben een belangrijke signalerende functie. Dat is onze kracht en dat verhaal moeten we blijven vertellen. Preventie krijgt nog veel te weinig aandacht.'

We zijn te gast in Nieuwendijk: een dorp in de gemeente Werkendam, ten oosten van de Biesbosch. Marjolijn Wilschut, directeur van Trema Welzijn en Kinderopvang, verwelkomt ons in dienstencentrum de Singel. We zijn met een breed samengestelde groep, van vertegenwoordigers van BOinK tot NJi, van Jeugdzorg tot Registerplein. (zie deelnemerslijst).

Rekening houden met religieuze identiteit

[Trema](#) is actief in de gemeenten Werkendam, Woudrichem, Geertruidenberg en Drimmelen. Dit werkgebied is erg bepalend voor de manier van werken, blijkt al snel uit het verhaal van Marjolijn: veel kleine dorpskernen met ieder hun eigen couleur locale en clientèle. Vanwege de rivieren die het gebied doorsnijden hebben veel inwoners een 'eilandgevoel' en heerst er een sterke "ons-kent-ons-cultuur". Dat betekent dat de sociaal werkers onderdeel zijn van een naar binnen gekeerd netwerk waarin ze hun eigen professionaliteit moeten behouden. Ook religieuze identiteit speelt een belangrijke rol in de gemeenten.

Besturen vanuit de inhoud

Marjolijn Wilschut omschrijft zichzelf als "een inhoudelijke bestuurder". En dat hoor je terug in haar presentatie over de werkwijze van Trema. Ze maakt graag gebruik van casuïstiek, praat vanuit de inhoud van het werk, maar gaat net zo makkelijk terug naar haar visie op het sociale domein en interne werkprocessen. Moeten Welzijn en Kinderopvang bijvoorbeeld los van elkaar georganiseerd worden, zoals in veel gemeenten gebeurt? 'Nee,' zegt zij, 'want de kracht zit juist in de combinatie. Kinderopvang is er niet alleen om ouders in de gelegenheid te stellen om te werken, maar ook voor de ontwikkeling van kinderen en de betrokkenheid bij gezinnen. Als een peuterspeelzaalleidster signaleert dat er extra aandacht nodig is voor een peuter kan zij de moeder de tip geven eens bij haar collega sociaal werker langs te gaan.'

Kinderopvang en onderwijs zitten vaak in multifunctionele accommodaties, die dan beheerd worden door een conciërge vanuit welzijn, inclusief jongerenwerkers voor de hangjongeren. Marjolijn Wilschut: 'Welzijn en Kinderopvang staan voor een gezamenlijke taak. Er is sprake van profit en non-profit en van twee cao's (of zelfs drie, bij intensieve samenwerking met basisscholen). Dat is een gegeven, we hebben gaandeweg geleerd daarmee te werken.'

Kinderopvang is een basisvoorziening

Kinderopvang is voor Trema een basisvoorziening: in elke dorpskern moet een

voorziening aanwezig zijn. Met de betreffende gemeenten bekijkt Trema wat daarvoor nodig is. Soms is er in een kleine dorpskern met een afnemend geboortecijfer een kleinschaligheidstoeslag nodig. In een andere gemeente signaleerde een reformatorisch basisschoolbestuur dat kinderen met achterstand binnen kwamen en dat sommige leerlingen pas op vijfjarige leeftijd startten. Trema is daar een samenwerking aangegaan om op de betreffende scholen voorscholen te starten. Dat levert soms discussies op over de invulling van het jaarprogramma of de inzet van personeel. Marjolijn vindt het bovendien jammer dat de verzuiling al in de voorschool plaatsvindt. 'Maar we vinden het zo belangrijk om ook deze peuters te bereiken dat we toch voor zo'n samenwerking kiezen. En in de praktijk komen we samen goed uit die identiteitskwesaties.'

Op naar integrale wijkteams

Buurtsportcoaches in Werkendam zijn, anders dan de sociaal werkers van Trema, in dienst van de gemeente. De gemeente vindt dat fijn: 'Zij geven signalen direct door en wij kunnen hen uitlenen aan scholen.'

In andere gevallen is de rolverdeling helder: de gemeente is regievoerder en Trema doet de uitvoering. Op dit moment zijn er in de gemeente Werkendam sociale wijkteams en CJG-teams (Centrum voor Jeugd en Gezin). De sociaal werkers van Trema zitten in beide teams en via het CJG is er een lijntje naar de kinderopvang. Er zijn plannen om binnen een aantal jaar te komen tot integrale wijkteams waar ruimte is voor alle typen sociaal werk en alle leeftijden.

Hoe haal je bewoners erbij?

Trema en de gemeenten [Werkendam](#) en [Heusden](#) staan voor belangrijke uitdagingen, daar zijn alle partijen het over eens. Om te beginnen het betrekken van burgers en cliënten. Trema Kinderopvang heeft een (wettelijk verplichte) oudercommissie. Voor Trema Welzijn is een cliëntenraad ingesteld, hoewel dat niet verplicht is.

De gemeenten worstelen nog met het maken van beleid samen met de bewoners. In Werkendam hebben ze al een idee: een transitie-arena. Ambtenaren stellen een lijstje samen van inwoners die hen geschikt lijken om mee te denken en nodigen hen uit. Of dit gaat werken moet nog blijken.

Een tweede uitdaging: de opbrengst. Hoe kan Trema laten zien wat hun diensten opleveren? In de gemeente Heusden wordt er gewerkt met bijeenkomsten waar bewoners praten over geleverde diensten en wethouders en ambtenaren luisteren. Samen proberen ze de resultaten te verwoorden.

Risico's opzoeken of voorkomen?

Marjolijn Wilschut maakt zich zorgen over de financiering van welzijnswerk: gaat die zo worden als in de zorg, met inkoop via aanbestedingsprocedures?

Ook de gemeente Werkendam heeft soms last van Europese aanbestedingsregels en de [Wet Markt en Overheid](#). Beleidsmedewerkers willen het inhoudelijk beleid op een innovatieve manier vormgeven, terwijl er een jurist meekijkt die juridische missers wil voorkomen. De aanwezige ambtenaar van de gemeente Werkendam vat het samen: 'Dat is soms een strijd tussen risico's voorkomen en risico's opzoeken.'

En nog twee aandachtspunten:

- Trema krijgt steeds minder voor het algemeen maatschappelijk werk, maar meer voor projecten. Dat zorgt voor een lastige bedrijfsvoering en personeelswerving.
- In de kinderopvang is er bovendien sprake van een toename in vraag maar een afname van personeel.

Preventie krijgt nog te weinig aandacht

Volop uitdagingen en onzekerheden dus. Marjolijn Wilschut: 'Onze toekomst in deze gemeenten is erg onzeker. Ik ben verantwoordelijk voor de gezondheid van de

organisatie, maar in zulke omstandigheden is het moeilijk om vooruit te kijken.’
Anderzijds: ‘We zijn de nulde lijn, hebben ogen en oren in de wijk, staan dicht bij burgers en hebben een belangrijke signalerende functie. Dat is onze kracht en dat verhaal moeten we blijven vertellen. Preventie krijgt op dit moment veel te weinig aandacht.’
Heeft ze nog een tip voor collega-organisaties? ‘Wethouders zijn passanten en bovendien erg gevoelig voor politiek en media. Richt je daarom op de ambtenaren in jouw gemeente. Met hén moet je samenwerken. Zij doen met kennis van de inhoud het voorwerk waarmee beleid wordt gemaakt.’

Eline Koliijn (Sociaal Werk Nederland)